

УДК 796.011.1:378

Кравченко Л. С., Зеленюк О. В., Макареня В. В.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ НаУКМА: РЕТРОСПЕКТИВА, СУЧАСНІСТЬ, МАЙБУТНЄ

У статті викладено основні етапи становлення та розвитку кафедри фізичного виховання, підсумки науково-методичного забезпечення навчального процесу, здобутки у галузі фізичного гарту студентів та їхніх спортивних досягнень.

Кажуть, плинність часу наочно засвідчується у дні ювілейних подій, які святково вшановує спільнота. Саме тоді, вдивляючись у минуле, стає зрозумілим, що справді корисного та вагомого зроблено, що було хибним і не вартим уваги, що потребує подальшого доопрацювання та вдосконалення.

Ось і тепер для нас, теперішніх киевомогилянців, настав той визначний момент новітньої історії відродженої Києво-Могилянської академії, коли залишилися позаду перші 10 років її плідної діяльності на освітянській ниві у незалежній Україні. Отож, саме тепер доречно згадати та оцінити все, що зроблено за ці нелегкі

роки у справі, до якої ми, як фахівці, маємо безпосередню причетність - фізичного виховання студентів НаУКМА.

Спираючись на історичні традиції гуманітарної освіти, притаманні ще КМА, кафедрою фізичного виховання з перших днів її створення (серпень 1994 р.) був визначений стратегічний напрямок розвитку фізичної культури і спорту в НаУКМА. Він базувався на принципах демократичності та єдності процесу фізичного вдосконалення студентів з вихованням національно свідомої, патріотично орієнтованої особистості, довіри та взаєморозуміння між викладачами і студентами щодо реалізації вимог навчальної програми з дисципліни «Фізичне виховання».

Фізичне виховання, як обов'язкова для всіх вишів України навчальна дисципліна гуманітарного профілю, відіграє суттєву роль у підготовці нової генерації державної еліти суспільства, здатної творчо та ефективно працювати у сучасних соціально-економічних умовах. Це єдиний навчальний предмет, програма якого передбачає залучення кожного студента до занять фізичною культурою і спортом - цих надійних засобів зміцнення здоров'я, підвищення працездатності та формування навичок здорового способу життя.

Слід зазначити, що в перші два роки відродженої Києво-Могилянської академії навчальна дисципліна «Фізичне виховання» не мала статусу обов'язкової, а була лише факультативним курсом.

Таке становище вимагало пошуку об'єктивної інформації про спортивні уподобання студентів. У зв'язку з цим було проведено анкетування студентів з метою визначення пріоритетних видів спорту, які необхідно культивувати в університеті. Цікаво відзначити, що бажання займатися спортом виявили близько 30% від загальної кількості студентів першого набору. Найпопулярнішими було названо такі види спорту як плавання, теніс, волейбол, настільний теніс, баскетбол, ритмічну гімнастику.

Саме з цих видів спорту розпочалася факультативна робота з фізичного виховання студентів, при якій максимально враховувався принцип вільної творчої освіти (*Liberal arts education*), тобто надання студентам можливості реалізувати індивідуальний інтерес до того чи іншого виду спорту або форми занять фізичною культурою.

Впровадження вільного вибору студентами засобів і форм фізичного самовдосконалення відповідає фундаментальним цінностям демократичного суспільства і дає змогу студентам визначитися з вибором того виду спорту, який найбільш відповідає вимогам до майбутньої фахової діяльності.

Задовільний стан здоров'я та фізичної підготовленості, здатність швидко пристосовуватися

до змін напрямів майбутньої професійної діяльності значною мірою залежить від спортивного гарту, здобутого у студентські роки. Це підтверджує той факт, що колишні провідні спортсмени НаУКМА досягають вагомих успіхів у різних сферах суспільно-громадської діяльності.

Після ліцензування НаУКМА за четвертим рівнем акредитації (30 червня 1994 р.) фізичне виховання набуло статусу обов'язкової навчальної дисципліни для студентів усіх спеціальностей в обсязі 208 год.

З перших днів започаткування кафедри найбільше уваги приділялося організації практичних занять з фізичного виховання студентів. Враховуючи небагату спортивну базу університету, було вирішено залучати для проведення секційних занять викладачів-сумісників, які проводили заняття з нашими студентами у спортивних залах інших вузів.

Щодо проведення академічних занять з фізичного виховання, то навчальний процес включав ознайомлення і тренування студентів з основ техніки легкої атлетики (біг на короткі та середні дистанції, стрибки в довжину), спортивних ігор та гімнастики. Все це сприяло гармонійному розвитку студентів та залученню їх до здорового способу життя.

Одним з важливих напрямків роботи кафедри на сучасному етапі її діяльності є вивчення динаміки стану здоров'я студентів та їхньої рухової підготовленості. З цією метою нами було розроблено комп'ютерну програму оцінки складання Державних нормативів з фізичної підготовленості, в якій, починаючи з 1994/95 навчального року, накопичуються індивідуальні показники результатів виконання семестрових заліково-контрольних нормативів.

Поряд з цим, для вивчення стану здоров'я студентів було впроваджено медико-соціологічну анкету, що дає можливість отримувати широкий спектр характеристик, пов'язаних з різними аспектами способу життя, стану здоров'я як самого студента, так і батьків, функціональними показниками серцево-судинної та дихальної системи, життєвого рівня і фізичного розвитку, а також кількістю днів тимчасової непрацездатності за хворобою.

Щорічний аналіз результатів оцінки стану здоров'я та фізичної підготовленості студентів дає змогу вносити корективи в навчальний процес з метою усунення недоліків у методиці проведення практичних занять, внесення змін у рейтингову систему оцінки успішності студентів з фізичного виховання, а також реалізацію пропозицій студентів щодо урізноманітнення навчального процесу.

Певним громадським визнанням досягнень НаУКМА у сфері фізичного виховання студентів є здобуття звання найкращого ВНЗ м. Києва у 2001 р. у номінації «Фізична культура і спорт». Ми пишаємось також успіхами наших студентів-спортсменів, які є неодноразовими чемпіонами та призерами міських студентських змагань з тенісу, н/тенісу та шахів.

Варто зазначити, що на кафедрі проводиться кропітка науково-дослідна робота, до якої залучаються також і студенти. Так, за ініціативи кафедри на базі НаУКМА проводилася Всеукраїнська науково-практична конференція «Студентський фізкультурно-спортивний рух в Україні на порозі XXI століття» (1998), конференція-конкурс серед студентів вузів м. Києва «Тілесний гарт та здоров'я студента на рубежі століть: погляд нової генерації» (2000). У 2001 р. студенти НаУКМА взяли участь у роботі II міської міжвузівської студентської наукової конференції, де посіли призове місце.

Щороку викладачі кафедри фізичного виховання та студенти університету беруть участь у Днях науки НаУКМА з доповідями про результати науково-дослідної роботи, яка виконується у рамках теми: «Визначення об'єктивних мар-

керів рухової підготовленості та стану соматичного здоров'я студентів з метою вдосконалення навчального процесу з фізичного виховання». За останні роки у «Наукових записках» НаУКМА опубліковано 14 статей.

Ще одним аспектом роботи кафедри є проведення впродовж останніх трьох років рекреаційно-культурологічних акцій, пов'язаних з подорожами наших студентів у Карпатський регіон України. Метою цих заходів, крім оздоровчого призначення, є ознайомлення студентів-виходців з південних та східних областей з історичними пам'ятками, культурою та побутом населення Західної України.

Оптимістичні роздуми про майбутнє кафедри ґрунтуються на низці розпочатих державою конкретних заходів, які свідчать про визнання значущості фізичної культури і спорту у вихованні майбутньої еліти суспільства. Якщо цей процес не залишиться тільки декларативним, а матиме гідне матеріальне забезпечення, то нас чекає справжнє відродження людини-особистості, якій притаманні гармонія душі й тіла, високий професіоналізм та прагнення власною працею піднести славу України.

L. S. Kravchenko, O. V. Zeleniuk, V. V. Makarenja

PHYSICAL TRAINING IN NaUKMA: RETROSPECTIVE, CONTEMPORARY AND FUTURE

Chapter describes the basic stages of the establishment and development of the physical education department, the results of the scientific supply of the education process, students' achievements in the sphere of sport.